

IN MEMORIAM

MOSSÈN JAUME FÀBREGAS I BAQUÉ (1922-1999)

Cercant de definir l'aportació de Mn. Jaume Fàbregas i Baqué a la nostra cultura, m'ha vingut la paraula «lirisme». En un món que ja maldava per desprendre's del llatí, concebut com a llosa que ofegava la vida, Mn. Fàbregas ens ha ensenyat a descobrir el lirisme de la llengua llatina i el lirisme religiós del llatí eclesiàstic. Per a ell, el pas de l'un a l'altre va ser lent i meditat, perquè els llatinistes clàssics (com ell al principi) eren al·lèrgics a tot el que no fos ciceronià al cent per cent (segur que eren més ciceronians que Ciceró mateix).

El mateix món que volia desprendre's del llatí (i molt se n'ha després quant al seu coneixement com a llengua) ha obtingut per mitjà de Mn. Fàbregas la possibilitat de fruir, fins allà on és humanament possible, del lirisme dels textos que traduïa o animava a traduir.

Després de vint-i-cinc anys d'ensenyament al Seminari Menor de Barcelona (a la Conreria), va ensenyar en la nostra Facultat el llatí eclesiàstic entre els anys 1975 i 1993. Any rere any, havia de lliurar la batalla contra els prejudicis que podem imaginar, però va poder demostrar, també any rere any, que quan s'ajunten uns valors objectius (els de la matèria ensenyada) amb l'entusiasme del professor, la victòria es pot donar per segura.

La seva feina com a traductor té tres noms: la Comissió Interdiocesana per a la traducció dels textos litúrgics al català, la col·lecció «Clàssics del Cristianisme» (de la nostra Facultat i de la Fundació Enciclopèdia Catalana) i la «Fundació Bernat Metge».

De la primera, en va ser president des del llunyà 1966, després del Dr. Quirze Estop. Allà la feina era anònima, però el P. Alexandre Olivari, que hi era a dintre, ens confirma el que podíem imaginar: «L'esforç, el mètode, el seu bon coneixement del llatí [...] han fet d'ell l'autor principal d'una tasca ingent com és la versió a un català apropiat, del missal, del leccionari de la missa (set volums), de la Litúrgia de les Hores i d'un gran nombre de volums i fascicles.»

La nostra Facultat va enviar mossèn Jaume com a màxim expert en llatinitat al comitè d'edició de «Clàssics del Cristianisme». Allà hi retrobà un dels millors alumnes dels seus primers temps a la Conreria, el Dr. Sebastià Janeras, director de la col·lecció. A més de donar un consell sempre encertat, Mn. Fàbregas hi va col·laborar activament

traduint l'obra de Tertul·lià, *Sobre el baptisme i altres escrits*, així com un cert nombre de cartes de sant Jeroni (feina que continuà privadament, per a ús de les monges jerònimes). També va traduir bona part dels *Escrits de bisbes catalans del primer mil·lenni* i *Textos cartoixans primitius*, gastant les seves últimes energies, tremoloses però dretureres, incorporant textos de sant Ramon de Penyafort.

Per a la «Fundació Bernat Metge» va traduir els quatre volums de sermons de sant Pere Crisòleg. Ensenms amb el P. Alexandre Olivari va contribuir, com a coautor, al volum *La veu dels Pares de l'Església en la Litúrgia de les Hores*.

Sigui'm permès d'acabar amb un record personal. Tant el director de «Clàssics del Cristianisme», com el de «Revista Catalana de Teologia», com l'autor d'aquesta nota, com altres que han donat un tomb més pastoral a allò que vam aprendre, vam ser llançats per Mn. Fàbregas a un amor (en podem dir apassionat) per les «coses antigues». Èrem a cinquè de llatí. El curs anterior l'havíem passat amb l'angoixa de si «bairaríem» a Barcelona, com s'havia fet fins aleshores, o ens quedaríem a la Conreria, cosa que vèiem com una condemna a ser «petits» un any més. A la Conreria ens hi vam quedar, però va aparèixer Mn. Fàbregas, que ens tractava quasi com a coetanis i ens va fer sentir més adults del que mai haurien pogut fer els claustres del Seminari Major. Era l'any 1949. Mn. Jaume havia estat ordenat l'any anterior i, tot just acabat el curs a Salamanca, ens va venir a trobar amb ganes de traspasar-nos de cop tot el que havia après (a classe i fora de classe) en els seus anys de formació. El llatí va deixar de ser un conjunt de rutines que, per conegudes, ens començaven a cansar, per a convertir-se en un edifici immens on tot lliga i tot s'explica.

Ens invitava a «entrar» en aquell edifici: entendre-ho tot i tocar-ho tot, fins a l'extrem de fer-nos (criatures!) continuadors actius de la literatura clàssica, component inscripcions, poemes i col·lectes, servint-nos de l'hipèrbaton, de la mètrica i del «cursus».

Els caps de setmana, Mn. Jaume anava a Cornellà i quasi cada dilluns dedicava uns minuts a contar-nos, amb el seu «lirisme» clàssic, les seves experiències de sacerdot novell. Entre altres, va començar a ser-nos familiar l'«ànima bessona» que hi havia trobat: en Manuel Balasch, que ja anava sol pel món dels clàssics, però que el mossèn va saber portar als vincles indissolubles amb la pietat i el sacerdoci, que els distingeix tots dos.

No fa gaire, Mn. Fàbregas va rebre el títol de Prelat d'Honor de Sa Santedat. Hom li hauria donat, també a títol honorífic, el de Pare de l'Església i Senador de l'Imperi.

Jordi Sánchez Bosch